

อตตาคิดซัดๆ อนัตตาก็ผิด

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

ณ วันสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นผู้ที่รู้จริง แล้วก็สอนปัญจวัคคีย์ สอนยสะ ยสะ กับพวกอีก ๕๔ คน เป็นพระอรหันต์ ๖๑ องค์ ทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ทั้งหมดเลย พอพระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ ปัญจวัคคีย์ก็เป็นพระอรหันต์ ยสะกับพวกก็เป็นพระอรหันต์ ๖๑ องค์เป็นพระอรหันต์ รู้ตามความเป็นจริงทั้งหมด การรู้ตามความเป็นจริง มันก็เลยสอนมาไม่มีความคลาดเคลื่อนเลย ศาสนานี้ถึงถูกต้องมาตลอด

พอถูกต้องมาตลอด คนเห็นลาภสักการะมันบวชเข้ามาๆ เพื่อจะอาศัยศาสนาเป็นเพื่อลาภสักการะ ศาสนาต่างๆ ในพื้นเพเดิมของคน ในพื้นเพเดิมของพราหมณ์เขามีอยู่แล้วในเรื่องกถิณ เรื่องฌาน เรื่องสมาบัติ คนพื้นเพอยู่แล้วมันถึงคิดตามความพื้นเพเดิมของตัวเอง ถึงว่าเป็นอตตาคิด เพราะอตตาคิดมันเป็นสมมุติ พอสมมุติมันจินตนาการได้เห็นไหม

การจินตนาการได้ การอาบน้ำนั้นไม่ใช่ว่าน้ำนั้นมีอยู่นะ เขาว่าคนที่อาบน้ำแล้วมีอยู่ อตตาคือคนไม่ใช่ น้ำ อตตาคือคนนะ ...นั่นไม่เหมือนธรรมใจ เหมือนกับน้ำเข้าไปชำระ น้ำอมตธรรมเห็นไหม เข้าไปชำระล้างร่างกายให้สะอาด พอกายนั้นสะอาดแล้วกายนั้นถึงเป็นผู้รับผล คือกายนั้นสกปรกแล้วสะอาดขึ้น เหมือนดวงจิตใจ กายนี้สะอาดขึ้น กายนั้นสะอาดขึ้นก็มาสกปรกอีก กายภายในสะอาด แต่นี้สกปรก มันเป็นไปได้ที่มันอาบน้ำแล้วมันจะสะอาดเพราะมันมีอตตาคิด มันต้องสกปรกอีก เห็นไหม การสกปรกอีกมันจะบริสุทธิ์ได้อย่างไร มันเป็นไปได้ไม่ได้

เพราะว่าสิ่งที่ถือว่าเป็นอตตาใจ เราถึงว่าจิตเดิมแท้ที่ส่องใส เห็นไหม มันอันเดียวกันกับที่
เจ้าแม่กวณโณมาสอนใจว่า คนเรานี้เป็นพระอรหันต์มาก่อน แล้วหลงไปเห็นไหม พอหลงไป
เพราะหลงอยู่ในโลกนี้ ต้องกลับไปหาศาสดาเพื่อให้เปิดประตูกลับไปหานิพพาน เห็นไหม
นิพพานมีอยู่แล้ว คนเรานี้เป็นพระอรหันต์อยู่แล้ว แล้วเพียงแค่หลงออกมา นี่มันจินตนาการได้
ไง การจินตนาการว่าสิ่งนี้มีอยู่ สิ่งนี้มีอยู่คือใจใจ สิ่งนี้มีอยู่เป็นอตตา คือว่าทำเสร็จแล้วจะไม่มีตัว
ที่รับผลใจ มันเหมือนกับเราไปซื้อใบปริญญาณี ทุกคนไปซื้อใบปริญญาเพราะอะไร เพราะว่า
ปริญญาณีไปซื้อมาแล้วดูเป็นวัตถุที่เขายอมรับกันว่าฉันได้ปริญญาใจ

นี่ก็เหมือนกัน จะปฏิบัติธรรมก็หลอกตัวเองไป ว่าจินตนาการเป็นจินตปัญญา จินตนาการ
ว่าใจ ว่าสิ่งนั้นมีอยู่ สิ่งนี้มีอยู่ แล้วก็จินตนาการให้คนเห็นใจ สร้างให้คนเห็นว่าสิ่งนี้เป็นอตตา
เห็นไหม จิตเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น แล้วก็ให้คนนี่คิดตามได้หมดเลย พอคิดตามได้หมดนี่มัน
เป็นอะไร มันเป็นสมมุติทั้งหมดเลย มันเป็นจินตนาการ มันเป็นจินตปัญญาทั้งหมดเลย มันไม่ใช่
ศาสนาเลย มันเป็นศาสนาอ่อนๆ นะ จะว่าไม่ใช่ศาสนาก็มีทาน ศีล ภาวนา เห็นไหม

แต่มันไม่ใช่ภาวนามยปัญญา เขาไม่เคยเห็นปัญญาตามความเป็นจริงเลย เขาเพียงแค่
จินตนาการกันมา เขาศึกษาทางโลกกันมา เขาศึกษาการบริหารการจัดการมา แล้วเขามา
จินตนาการทำใจ จินตนาการให้มันเห็นรูป มันสื่อได้ การสื่อได้นี้เป็นสมมุติทั้งหมด เขาเลยบอก
ว่า อตตานี้ นิพพานเป็นอตตานี้ เป็นสมมุติหรือไม่เป็นสมมุติ

อยู่ในสมมุติใจ เพราะมันอยู่ต่ำกว่าขั้น ๕ สัพเพ ชัมมา อนัตตา ธรรมเป็นอนัตตาๆ
ขั้น ๕ นี่เป็นอนัตตา แต่ถ้าเป็นอตตานี้มันเป็นไปไม่ได้เพราะมันคงที่ เราก็เคยไปซื้อเห็นไหมว่า
เราเคยใช้คำว่า จิตนี้เป็นอตตา เห็นไหม ทุกข์นี้เป็นอตตา นิพพานถึงเข้ากับนิพพานได้ใจ คือว่า
นิพพานมันคงที่ใช่ไหม คงที่แบบนิพพาน แต่จิตของคนมันอยู่ในวัฏฏะ มันวนไปๆ จิตของคนนี่
มันวนไป มันตายเกิด-ตายเกิด คือว่ามันมีอยู่ใจ เห็นไหม มันก็เท่ากับอตตาของที่ว่านี่มันมีอยู่ คือ
ว่าทำอย่างไรมันก็มีอยู่ มันมีอยู่ๆ แล้วในอตตา ถ้ามันสะอาดแล้วมันก็จบ นี่ถึงว่าการอาบน้ำแล้ว
มันสะอาดใจ

มันไปเปรียบเอาวัตถุนะ ถ้าเป็นวัตถุมันมีอยู่ สิ่งใดมีอยู่สิ่งนั้นต้องมีการแปรสภาพ เป็นไปไม่ได้เลยสิ่งใดมีอยู่แล้วสิ่งนั้นคงที่ ไม่มี ไม่มี เพียงแต่เอามาอ้างอิงใจ สมมุติให้เห็นใจ ว่า จิตของคนที่เราเป็นมนุษย์นี้ เราปฏิบัติกันนี้ ถึงบอกว่าเวลาเราทำบุญกุศลกัน เป้าหมายของเราคือ ให้ถึงนิพพานเห็นไหม เพราะจิตเรามีอยู่ต้องเกิดตาย-เกิดตาย เกิดเป็นชาติอื่นก็เป็นจิตดวงนี้ๆ จะชาติไหน จะภพไหน แต่ก็มีอยู่ นิพพานคือสิ่งที่เข้าไปถึงนิพพาน นิพพานมันรับกันได้ไง มันถึงรับกับนิพพานได้ว่า สิ่งนี้มันจะไปเสวยสุขว่าอย่างนั้นเลยว่า นิพพานัน ประมัม สุขัม เพราะจิตตัวนี้ จะไปเสวยสุข แต่ถ้ายังไม่ถึงมันก็วนเวียนอยู่ มันอยู่ในวัฏฏะ อยู่ในวัฏฏานาง

เห็นไหม อันนี้ถึงว่าเป็นอตตาคิด อตตาคิดมันต่ำมาก ต่ำมาก เพราะมันเป็นศาสนา หรือมันเป็น จินตนาการของมนุษย์ เป็นลัทธิต่างๆ ที่เขาฝึกกันมา เขาสอนกันมานี้เป็นอตตาคิด แล้วมันก็ฝังอยู่กับดวงใจของคน เพราะมันเข้ากับกิเลสใจ เข้ากับความจินตนาการใจ พระพุทธเจ้าถึงได้ปฏิเสธ ทั้งหมด พระพุทธเจ้าปฏิเสธนะ ปฏิเสธเลย ไม่ให้อยู่ในอตตาคิดอย่างที่เขาว่านี้ ทำให้ศาสนาเสีย ถูกต้องเลย พระพุทธเจ้าสอนอนัตตาคิดทั้งหมด ไม่สอนอตตาคิด

นี่ผลออกมาเนี่ย ผลที่ว่าปฏิบัติไปนี่เขาไม่รู้เนี่ย เขาไม่รู้ว่า สัพเพ ชัมมา อนัตตาคิด เห็นไหม ว่า ธรรมทั้งหลายนั้นเป็นอนัตตาคิด สัพเพ ชัมมา อนัตตาคิด นี้ถูกต้อง สัพเพ ชัมมา เป็นอนัตตาคิด แต่เนี่ยอยู่ในพระไตรปิฎกเนี่ย อันนี้ว่าเป็นอนัตตาคิด การอ้างว่าเป็นอนัตตาคิดนะ สัพเพ ชัมมา อนัตตาคิด ยथा ปญญา ย ปุสสติ อถ นิพพินุติ ทุกเข เอส มคโค วิสุทฺธิยา อยู่ในพระไตรปิฎกเขาอ้าง อนัตตาคิดอ้าง

แต่ถ้าเมื่อบุคคลมองเห็นด้วยปัญญาว่าธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตาคิด เมื่อนั้นย่อมหน่ายในทุกข์ นี้เป็นทางแห่งวิสุทฺธิ นี้เป็นทางแห่งวิสุทฺธิ เห็นไหม อนัตตาคิดนี้เป็นทางแห่งวิสุทฺธิ เป็นทางไม่ใช่ผล เป็นทาง นี้อยู่ในพระไตรปิฎกเลย

ในกรณีของอรรถกถา อธิบายให้สมบูรณ์ว่า สัพเพ ชัมมา อนัตตาคิด สัพเพปิ จตุภูมิกา ชัมมา อนัตตาคิด อธิ ปน เตภูมิกชัมมา ว คเหตุพพา แปลพุทธพจน์ว่า ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตาคิด ความหมายหมายความว่าธรรมทั้งหลายเป็นในภูมิ ๔ ทั้งหมดคือ กามาวจรภูมิ รูปาวจรภูมิ อรูปาวจรภูมิ และโลกุตตรภูมิ คือมรรค ผล นิพพาน นั้นเป็นอนัตตาคิด

ในที่นี้จึงถือเอาเฉพาะธรรมที่เป็นไปในภูมิ ๓ สังขาร ๕ เท่านั้น ถึงว่าเป็นอิสระใจ เขาว่าเป็นอิสระ เป็นเฉพาะส่วน ว่าความเป็นเฉพาะส่วนเห็นใหม่ เฉพาะส่วนนี้เฉพาะส่วนในภูมิ ๓ วัฏฏะ กามาวจรภูมิ รูปาวจรภูมิ อรูปาวจรภูมิ กับโลกุตตรภูมิ คนละส่วนเห็นใหม่ วัฏฏะใจ วัฏฏะกับวัฏฏะ

อนัตตานิ ในหลักการของศาสนาสอนอนัตตาแน่นอน อนัตตานิถูกต้อง อนัตตาถูกต้องนะ แต่ถูกต้องในแง่ของสมมุติอีกที ในเมื่อว่าอัดตาคือสมมุติอยู่ในสมมุติ ในปรมาตถ์ไม่มีวิมุติ ไม่มีอัดตาคือไม่มีอนัตตา ในวิมุตินั้นเป็นวิมุติ เพราะอัดตานิมันอยู่ในวิภูวานใจ วัฏฏะในการแปรสภาพใจ ในกามภพ รูปภพ อรูปภพ นี้ในวิภูวาน

ในวิภูวานคือโลกุตตรภูมิ เห็นใหม่ เป็นวิมุติ วิมุตินี้หลุดพ้นออกไปจากอัดตาคือพ้นออกไปจากอัดตาคือจากอนัตตาคือมันเป็นวิมุติ ไม่ใช่สมมุติ แต่ถ้ายังเป็นอัดตาคือยังเป็นสมมุติทั้งหมด เป็นสมมุติทั้งนั้น เพราะมันแยกกันตรงนั้นใจ เขาเรียกว่าอัดตาคือพระพุทธเจ้าสอน ในหลักของศาสนาพุทธนี้สอนอัดตาคือทั้งหมด

อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นกฎของไตรลักษณ์ การวิปัสสนาเพื่อเห็นไตรลักษณ์ ให้รู้จริงตามไตรลักษณ์เห็นใหม่ เพราะว่าให้รู้จริงตามไตรลักษณ์ถึงจะหน่ายจริงใจ แต่ไม่ถึงกับหน่ายปลอม หน่ายปลอมหมายถึงว่านึกเอา ตรึกเอา ว่าเป็นความหน่าย เป็นอนัตตา จิตเป็นผู้สวຍอารมณ์ใจ ว่าอนัตตาคือเป็นอนัตตาเพื่อปฏิเสธความเป็นอัดตาคือ

มันไม่ต้องไปปฏิเสธความเป็นอัดตาคือ ในเมื่อมันเป็นความจริง เป็นวิปัสสนาญาณ มันปล่อยเองโดยธรรมชาติ มันปล่อยเอง มันไม่สวຍเห็นใหม่

คำว่าสวຍ เกิดและดับ เกิดเห็นใหม่ การอุปบัติ แล้ววิบัติเขาบอกใจ อันนี้เขาว่าเกิดวิปัสสนาคืออนัตตา แต่อันนี้เป็นอนัตตาที่ไปทับใจ ไปทับว่ามันปฏิเสธอัดตาคือคือว่าเป็นอนัตตาอีกตัวหนึ่งใจ ไม่ใช่อัดตาคือตัวนี้ใจ อนัตตาคือมันเป็นศัพท์ที่ตายตัว มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป นั่นคืออนัตตา

อนัตตานิมันปฏิสหรอตตาคด้วยกิริยาไง อตตานิเป็นความจริงไซ้ใหม่ แต่อนัตตานิมันเป็นความไม่มีใครเคยรู้ ไม่มีใครเคยเห็น แต่พระพุทเจ้าเห็นเป็นอนัตตา การเห็นเป็นอนัตตาถึงบอก ว่าพวกที่แบบว่าซื่อปริญญานั่นนะ เขาศึกษาแล้วเขาไปซื่อปริญญา พอเขาได้ปริญญามาแล้ว เขาได้มาด้วยการซื่อไง การซื่อมาด้วยการจินตนาการออกมาว่าอันนี้เป็นมรรคเป็นผลไง

แต่ถ้าปฏิบัติขึ้นไปนะ มรรค ๔ ผล ๔ ทำไไม่เป็นนิพพาน ๑ อรหัตตมรรค อรหัตตผล ทำไไม่ไชนิพพาน ๑ อรหัตตมรรค แล้วแปรสภาพเป็นอรหัตตผลนี้ถึงไปนิพพาน ๑ นิพพานคือนิพพาน นิพพานไม่ไซ้อตตาคและไม่ไซ้อนัตตาค เพราะว่ามันพ้นไปวิมุติ วิมุติไม่ไซ้สมมุติ อนัตตาคหรือคำพูดใดๆ ที่ยังพูดได้ ยังอธิบายได้เป็นสมมุติทั้งหมด อตตานิเป็นสมมุติโลกๆ เลย อนัตตานิเป็นบัญญัติของพระพุทเจ้า บัญญัตินี้มาลดสมมุติ บัญญัติขึ้นมา พระพุทเจ้ารู้แล้วบัญญัติขึ้นมาตามความเป็นจริง แล้วลลดอะตตาคทั้งหมด แต่มันก็ยังเป็นสมมุติอยู่ เพราะมันเป็นอรหัตตมรรค อรหัตตผล ยังไม่ไชนิพพาน ๑ นิพพาน ๑ เป็นที่หลุดพ้นออกไปจากสมมุติทั้งหมด ออกไปจากสมมุติและบัญญัติจนเป็นวิมุติ วิมุติถึงพูดไไม่ได้เลย

ในพระไตรปิฎกพระพุทเจ้าไม่เลยบอกว่านิพพานเป็นแบบใด เพียงแต่เป็นการสื่อ เพื่อให้รู้ไงว่าเหมือนอย่างนั้น เช่น พระพุทเจ้าพูดในพระไตรปิฎกเหมือนเราจุดเทียนขึ้นมา แล้วดับเทียนไป ไม่มีไง ไม่เห็นไฟ จุดไฟขึ้นมาแล้วดับไฟไป นั่นคือความเห็น เห็นว่ามันมีแล้วก็ดับไป

เห็นใหม่ ในหัวใจก็เหมือนกัน กิเลสมันมีไง แล้วทำซื่อให้ดับ ที่ว่าอาบน้าคๆ นี่มันเป็นวัตถุทั้งหมด ไ้อย่างนี้เพราะเราจินตนาการ เราสื่อกันเพื่อแบบว่าน้ำมันชำระล้างร่างกายแล้วสะอาด ชำระล้างร่างกายไซ้ใหม่ แล้วเวลาเราโกรธ เราเกลียด หรือว่าเวลาพ่อแม่เ็ดลูกสอนลูกนี้เรารู้ว่าทุกข์ทำไเราเอาออกไไม่ได้ละ เพราะว่าความสกปรกมันอยู่ที่ผิวหนัง ล้างก็ออกไซ้ใหม่ แต่กิเลสมันเป็นอนุสัยนอนเนื่องอยู่ในจิต มันอยู่ในสันดาน มันอยู่ในกมลสันดาน มันเป็นเจ้าวิญญะ เจ้าวิญญะนี้เป็นกษัตริย์ เป็นอวิชา

แล้วเวลาหลงตัวเองเห็นใหม่ ความหลงตัวเองนั้นถึงออกมาเป็นขั้น ๕ ขั้น ๕ นี้เป็นแม่ทัพนะ แม่ทัพในขั้น ๕ นี้ก็เป็นรูป เป็นโลก เป็นโอรช เป็นหลง เป็นกามราคะ เป็นปฏิจะ เป็นความผูกโอรช เป็นความชั่วร้ายทั้งหมด มันอยู่ตรงที่ขั้น ๕ นั้น เพราะขั้น ๕ นั้นมันอยู่ที่จินตนาการเห็นใหม่ การทำลายขั้น ๕ เป็นสัพเพ ฐัมมา อนัตตา ทั้งหมด แต่ผู้รู้คือตอของจิต ใจ คือตัววิชานั่นนะ อวิชาเห็นใหม่ มันพ้นจากขั้นทั้งหมดขึ้นไป มันเหนือขั้นอยู่แล้ว

พอมันเหนือขั้น มันไม่ใช่ขั้น ๕ ถึงว่ามันพ้นจากสมมุติ มันก็ไปบัญญัติเห็นใหม่ ถึงมันจะเป็นบัญญัติ แต่ถ้าเป็นการชำระล้างนี้มันชำระล้างได้อย่างไร ในเมื่อมันเป็นเหมือนผลไม้ มันคงในสันดาน คงในสันดานจะเอาอะไรเข้าไปชำระมันได้ จะเอาอะไรไปกำจัดมัน เอาอะไรไปล้างมัน ยางเหนียวมันซึมเข้าไปในเนื้อ อาบน้ำนะอาบน้ำได้ แต่เราดูเนื้อไม้ที่น้ำมันมันซึมเข้าไปในไม้ เราล้างออกได้เหมือนกัน เพราะมันซึมอยู่ในเนื้อไม้นั้น มันซึมเป็นเนื้อเดียวกัน อะไรก็ล้างออก

จิตก็เป็นแบบนั้น ชำระล้างแบบว่า มันเป็นการเปรียบเทียบเป็นบุคลาธิษฐานเพื่อจะให้เห็นภาพชัดใจ เป็นการสื่อของครูบาอาจารย์เพื่อจะสื่อให้ลูกศิษย์โง่ๆ ให้พวกปุถุชนนี้มันนึกภาพออก

อันนี้ถึงถามว่าใครเป็นพูดเรื่องสมมุติกับวิมุติ ในเมื่อปุถุชนยังไม่ได้เป็นพระอรหันต์บุคคล แม้แต่เจ้าหมา แล้วมันจะเอาอะไรมาสื่อ ยิ่งสื่อยิ่งไกล ยิ่งสื่อยิ่งหลงทาง แต่สื่อเพื่อให้หลงทางนี้ แต่ถ้าครูบาอาจารย์สื่อเพื่อจะให้เข้าถึงหลักของธรรม พอมาสื่อปีบเดินเข้าหาธรรม ไม่ได้สื่อมาเพื่อจะวิเคราะห์หัววิจารณ์ เพื่อจะได้เถียงกัน ถึงบอกว่าใครเป็นคนสื่อว่าร่างกายอาบน้ำแล้วสะอาด แต่ครูบาอาจารย์ก็สื่อแบบนี้ แต่สื่อขณะที่ ฟังนะ สื่อขณะที่ว่า

ในสมัยพุทธกาล พระจะไปถามพระพุทธเจ้าเรื่องวิปัสสนา ไปถึงชายคาไปเห็นน้ำตกมาจากชายคาเห็นใหม่ เป็นจุดเป็นต่อมขึ้นมา นี่เป็นน้ำตกลงมาก็เป็นฟองอากาศ เป็นต่อมแล้วก็แตกไปๆ นี่มันเป็นอะไร นี่เพราะว่าท่านติดอยู่ในขั้นอรหัตตมรรคกำลังจะเป็นอรหัตตผล ถึงไปถามระหว่างเกิดดับ-เกิดดับ ใจตัววิชานี้มันเกิดดับ-เกิดดับโดยที่ไม่มีขั้น ๕ ไปขยายที่ว่าโลก

โกรธ หลงนี้ มันเกิดดับในตัวมันเองนี้ เห็นใหม่ การกระทบเห็นอย่างนั้นบั้นนี้ วิปัสสนาญาณมัน เกิดทันที มรรคญาณเข้าไปชำระล้างกิเลสแล้วก็พ้นออกไป คนอย่างนั้นถึงจะสื่อและจะรับรู้กันได้

พระพุทธเจ้ากับพระองค์นั้นถ้าได้คุยก็ทีเดียว แต่ขณะที่พระพุทธเจ้ายังไม่ได้ตอบปัญหาเลย เพียงแต่ตานี้ไปเห็นภาพแล้วกระทบเข้าไปถึงใจ ปล่อยกิเลส วางกิเลสตามความเป็นจริงเลย นั้นผู้อย่างนั้นถึงจะคุยกันรู้เรื่อง ถึงจะสื่อกันรู้เรื่อง สื่อเพื่อเป็นความหมาย สื่อเพื่อการวิปัสสนา สื่อเพื่อเป็นการครูบาอาจารย์สอนลูกศิษย์ ไม่ใช่สื่อเพื่อจะกว้านทั้งหมด วัตถุประสงค์มันเป็นของตัวใจ เป็นการสื่อแบบแอบอ้าง สื่อแบบกิเลส สื่อแบบคิงเข้ามาๆ ทุกอย่างต้องมารวมกันที่ตนเอง ทุกอย่างต้องมารวมเป็นจุดศูนย์กลางของการจะหลอกลวงโลก สื่อแบบหลอกลวง สื่อแบบหมาเคาะกะละ หมามันเคยกินข้าว พอเจ้าของมันเคาะกะละมันนึกว่าจะได้กินข้าวมันก็วิ่งเข้าไปหา

จิตของทุกๆ ดวงมันเคยรับรู้การเกิดการตายมา มันเสียวอกอยู่ในหัวใจ ไครมาเคาะกะละ ใจ ว่านิพพานเป็นอิตตาๆ อยู่ที่นี่แล้วจะทำให้ สื่อแบบหมาเคาะกะละ หมามันได้ยินเสียงเคาะกะละมันก็วิ่งเข้าไปหาทันทีเลย กับสื่อแบบครูบาอาจารย์ สื่อแบบพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าบอกกับพระอานนทนะ ว่าไม่มีกำมือในเรา คือไม่มีการซ่อนเร้นในมือของเรา เรบอกทุกอย่าง แต่ต้องสงเคราะห์หรือว่าเหมาะสมกับบุคคลนั้น บุคคลนั้นปฏิบัติถึงขั้นตอนไหน ถ้าสื่อไปก่อนมันก็จะไม่เป็นประโยชน์เห็นใหม่ มันสื่อเพื่อประโยชน์ล้วนๆ สื่อเพื่อหัวใจดวงนั้นให้ถึงธรรมดวงนั้น ไม่ใช่สื่อเพื่อหมาเคาะกะละ มันอยากได้ของๆ เขา มันสื่อเพราะอยากได้ของๆ เขา มันสื่อคิงเข้ามาให้อยู่ในอำนาจของตัว

แต่ในการพูดว่านิพพานเป็นอนัตตานี้ เราเห็นด้วยมากเลย เพราะอย่างไรมันก็ไม่เสีย เพียงแต่ที่พูดว่า ถ้าบอกว่านิพพานเป็นอนัตตาจริงมันก็ต้องนึกว่านิพพานนี้เป็นอนัตตา แต่ความจริงมันไม่ใช่ ความจริงมันไม่ใช่ อนัตตานั่นเป็นอรหัตตมรรค อรหัตตผล ระหว่างการเสริมเข้าไป เพราะในพระไตรปิฎกบอกไว้ชัดเจนว่า เมื่อบุคคลมองเห็นด้วยปัญญาว่า ธรรมทั้งปวงนั้น

เป็นอนัตตา เมื่อนั้นย่อมหน่ายในทุกข์ นี่เป็นทางแห่งที่สุด นี่เป็นทางแห่งที่สุด นี่เป็นทางแห่งที่สุด การข้ามพ้นไป นี่เป็นทางไฉน

คำว่าทางกับผล เห็นไหม ระหว่างอรหัตตมรรค อรหัตตผล กับนิพพาน ๑ อยู่ในพระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าบัญญัติในพระไตรปิฎก แล้วอรรถกถาถึงมาบอกว่า อริยะคือเป็นเฉพาะส่วน เฉพาะส่วนว่าอรหัตตมรรค เพราะว่ามันมีกามาจรภูมิ รูปาจรภูมิ อรูปาจรภูมิ โลกุตตรภูมิ เห็นไหม ถึงบอกว่านี่ไง อริยะคือเฉพาะส่วน แล้วให้ถือเอาเป็นเฉพาะส่วน

เฉพาะส่วนดี ให้ถือเอาเฉพาะส่วนเพราะอะไร เพราะว่ามีโรธ เห็นไหม เขาบอกว่า อริยสัง ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นิโรธนั่นคือนิพพาน อันนี้ก็ไม่ใช่ นิโรธก็ไม่ใช่นิพพาน แล้วนิโรธสมาบัติมันอะไร นิโรธก็ไม่ใช่และ นิโรธคือการศึกษาล่าเรียน นิโรธนี่เวลาเราจบปริญญาตรี เห็นไหม เราจบดอกเตอร์อะไรก็แล้วแต่ นิโรธเห็นไหม เราจบ เราเลิกเรียนแล้ว นี่นิโรธ แล้วเลิกเรียนแล้วเราได้อะไรขึ้นมา ถ้าเราไม่มีใบรับรอง ใบรับรองตรงนั้นล่ะ เราก็ต้องไปรับปริญญากับผู้ประสาทปริญญาภายในหลวงนี่ วันนั้นเราต้องไปสอบหรือเปล่า วันนั้นเราไม่ต้องสอบ วันนั้นไปแบบมีหรือรับเราก็ได้ไปเลย

อริยสัง ๔ ก็อยู่ในการสอบ การศึกษาล่าเรียน นี่อริยสัง ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณที่เดียวทะลุออกจากอริยสัง ๔ ออกไป นิโรธคือการจบสิ้น จบสิ้นตรงนั้น มันเป็นกิริยาอันหนึ่งในอริยสัง แต่พ้นจากนิโรธออกไป พ้นจากอริยสัง ๔ ออกไปไหน มรรคญาณนี่พุ่งออกไปแล้ว ไปออกเป็นผลไฉน เหมือนกับเราไปรับปริญญาจากผู้ประสาทปริญญานั้นล่ะ มันออกไปไฉน คือว่ามันกลั่นออกมาจากศีล มันกลั่นออกมาจากอริยสัง

นี่ถึงว่านิพพานเป็นนิพพาน อนัตตาเป็นอนัตตา อตตาคิดผิด

อนัตตานี้ผิด ผิดมากๆ อตตาคิดผิด! นิพพานเป็นนิพพานไม่ผิด เป็นวิมุติไม่มีการพุดถึง แต่อนัตตาคิดดีกว่า ดีกว่าเพราะว่าการจะเข้าถึงวิมุติต้องมีมัจจะอริยสังจ้ง ต้องมีอริยสัง ต้องมี

ทางเดินไป ถึงถูกต้องไป อนัตตาทูกต้อง อนัตตาทูกต้อง แต่ถูกต้องในการก้าวเดิน วิมุติเป็นวิมุติ
อีกอันหนึ่งต่างหาก วิมุติคือนิพพานอันนั้น ไม่ใช่อนัตตา

การก้าวเดินกับการนั่งอยู่นี้ต่างกัน การก้าวเดินมา การกระเสือกกระสนมา อันนั้นนั่น
อนัตตาทั้งหมด แต่ไปถึงที่จุดหมายปลายทางแล้วนั่งเสวยสุขอยู่ อันนั้นมันเป็นการก้าวเดินกับ
การนั่งต่างกัน ต่างกันโดยสิ้นเชิง ถึงอนัตตาก็ไม่ใช่ นิพพานเป็นนิพพาน นิพพานไม่ใช่เป็น
อนัตตาเด็ดขาด นิพพานไม่ใช่อตตาค็ดขาด นิพพานเป็นนิพพาน อตตาค็ดขาด อนัตตาค็ด
อนัตตา คนละส่วนกันโดยความเป็นจริงแน่นอน แน่นอน เอวัง